

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК ОСНОВА СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Світлана Вірста¹

Тетяна Жалко²

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-126-8-39>

Метою сучасного освітнього процесу є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності [4].

Сьогодні завдання освітян – допомогти здобувачам освіти стати зрілими особистостями, так налаштувати своє мислення, щоб можна було змінити наші ключові переконання, сталі думки, викликати інші емоції, іншу поведінку, яка була б продуктивнішою та успішнішою. Отже, першочерговим завданням педагогів закладів освіти є розвиток компетентностей, які дають можливість здобувачам освіти адекватно оцінювати нові життєві обставини і долати різноманітні проблеми.

---

¹ Луцький фаховий педагогічний коледж комунального закладу вищої освіти

«Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, Україна

² Луцький інститут розвитку людини Університету «Україна», Україна

І виконання цього завдання можливо лише при умові постійного професійного росту освітян.

Щоб не загубитися у сучасному інформаційному суспільстві, яке швидко розвивається і базується на сучасних технологіях, не стати об'єктом маніпулювання різноманітними політичними технологіями, засобами інформації, а формувати власну громадську думку, активно впливати на життя суспільства потрібні нові шляхи формування особистості. Тому сьогодні критичне мислення означає не негативність суджень або критику, а розумний розгляд різноманітності підходів щодо вирішення завдань сьогодення.

Саме методи та прийоми критичного мислення дають можливість освітянам реалізувати основні завдання у формуванні ключових компетентностей сучасного студента.

Навчальні заняття циклу дисциплін загальної підготовки спрямовані на розвиток критичного мислення, позаяк передбачають аналіз і синтез художнього твору та історичних реалій в контексті полікультурного аспекту [2].

Нові освітні стандарти ґрунтуються на «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей ціложиттєвої освіти», але не обмежуватимуться ними. Відповідно «компетентність – динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [1, с. 26]. Ключові компетентності – ті, яких кожен потребує для особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціальної інклюзії та працевлаштування і які здатні забезпечити життєвий успіх молоді у суспільстві знань. У Законі «Про освіту» визначено, зокрема, 10 груп компетентностей:

1. **Спілкування державною мовою.** Це вміння усно і письмово висловлювати й тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди. Здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ.

2. **Спілкування іноземними мовами.** Уміння належно розуміти висловлене іноземною мовою, усно і письмово висловлювати і тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди у широкому діапазоні соціальних і культурних контекстів.

3. **Математична компетентність.** Уміння застосовувати математичні (числові та геометричні) методи для вирішення прикладних завдань у різних сферах діяльності. Уміння будувати такі моделі для вирішення проблем.

4. **Компетентності у природничих науках і технологіях.** Уміння застосовувати науковий метод, спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати результати.

5. **Інформаційно-цифрова** компетентність передбачає певнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні. Розуміння етики роботи з інформацією.

6. **Уміння вчитися впродовж життя.** Здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації освітнього процесу (власного і колективного), вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя.

7. **Соціальні і громадянські компетентності.** Усі форми поведінки, які потрібні для ефективної та конструктивної участі у громадському житті, на роботі. Уміння працювати з іншими на результат, попереджати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів.

8. **Підприємливість.** Уміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави.

9. **Загальнокультурна грамотність.** Здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, мати глибоке розуміння власної національної ідентичності.

10. **Екологічна грамотність і здорове життя.** Уміння розумно та раціонально користуватися природними ресурсами, усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини, [4].

Усі перелічені компетентності однаково важливі й взаємопов'язані. Кожну з них здобувач освіти набуватиме послідовно, поступово під час вивчення різних предметів на всіх етапах освіти. Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: уміння читати і розуміти прочитане; уміння висловлювати думку усно і письмово; критичне мислення; здатність логічно обґрунтовувати позицію; ініціативність; творчість; уміння вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення.

Основою педагогіки партнерства є спілкування, взаємодія та співпраця між учителем/викладачем, учнем/студентом і батьками. Молодь, батьки та педагоги, об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними й зацікавленими стейкхолдерами, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат.

Педагогіка партнерства і компетентнісний підхід потребують нового освітнього середовища. Таке середовище допомагають створити, зокрема, новітні інформаційно-комунікаційні технології. Вони підвищують

ефективність роботи педагога, ефективність управління освітнім процесом, а водночас уможлиwiająть індивідуальний підхід до навчання.

Таким чином, формування життєвих компетентностей закладів вищої освіти сприятиме розвитку суспільства освіченого загалу, високої культури і рівних можливостей. Саме таке суспільство забезпечує європейську якість життя, у якому освічена людина може бути справді вільною, вміти навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, бути здатною до участі у міжкультурному спілкуванні.

Список використаних джерел:

1. Козира В. М. Технологія розвитку критичного мислення у навчальному процесі : навч.-метод. посіб. для вчителів. Тернопіль : ТОКШПО, 2017. С. 60.
2. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства – основні ідеї, принципи та сутність. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/707221> (дата звернення: 20.09.2021).
3. Про загальну середню освіту : Закон України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/651> (дата звернення: 25.09.2021).
4. Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році : Лист Міністерства освіти і науки України № 1/9-430. Київ, 2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-pro-vikladannya-navchalnih-predmetiv-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti-u-20202021-navchalnomu-roci> (дата звернення: 25.09.2021).